

Konstenheten

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2012-05-16

Diarienummer:
KUN 883/2011

Handläggare:
Mattias Svenlin

Rapport om Nya Karolinska Solna och sammanställning av pågående större konstprojekt

1 Ärendet

I detta ärende rapporterar kulturförvaltningen kortfattat om arbetet med att planera och projektera konst för Nya Karolinska Solna (NKS) i enlighet med de arbetsformer för konstenheten vid kulturförvaltningen som kulturnämnden antog i november 2011. Som bilaga till rapporten finns också en sammanställning över pågående större konstprojekt.

2 Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår kulturnämnden besluta

att godkänna föreliggande rapport om Nya Karolinska Solna och lägga den till handlingarna.

3 Procentregeln

Nya Karolinska Solna (NKS) är Sveriges hittills största offentliga konstprojekt. Storleken återspeglas i konstanslaget som beräknats utifrån en internationellt uppmärksammas praxis; en-procent-regeln. För landstingets del innebär den att två procent av byggbudgeten för vårdmiljöerna och en procent för de administrativa lokalerna avsätts för beställning och inköp av konst, som i NKS fall kommer att ingå i en högteknologisk miljö där konsten betonar projektets humanistiska och pluralistiska karaktär. Totalt ska 118 miljoner kronor fördelas på mer än ett hundra byggnadsintegrerade konstnärliga gestaltningar och lösa konstverk.

4 Projektmodell

Som konstprojekt skiljer sig inte NKS från Kulturförvaltningens övriga gestaltungsuppdrag. Alla konstprojekt följer en kvalitetsäkrad projektmodell där budget, tidplan, samordning och konstnärliga urval är kopplade till uttalade kvalitetsmål. Modellen utvecklas i takt med förvaltningens utvärderingsambition: minst tio procent av projekttiden skall avsättas för analys och diskussion för att ständigt utveckla våra metoder och verktyg.

4.1 Programfas

Byggprojektet NKS är uppdelat i två stora projektsegment: programfas och projekteringsfas. Under programfasen – vilken pågick under fyra år och avslutades i början av 2012 – konkretiserades de överordnade intentionerna och ambitionerna för projektet som helhet. För Kulturförvaltningen innebar fasen en utmaning. Tillsammans med byggtreprenör, drift, brukare och arkitekt beskrevs och samordnades alla platser för konst, ända ner på detaljnivå. När konst ska integreras i en miljö där arkitektur, inredning, verksamhet, drift och gestaltning underordnas funktion – vilket är naturligt i en vårdmiljö – riskerar också konsten att devalveras till funktion. Det är problematiskt ur flera perspektiv. För det första är inte konst ett lämpligt verktyg för att lösa praktiska utmaningar, i kontrast till exempelvis design. Orsaken kan tillskrivas konstens inneboende poetiska – tankeväckande – effekt. Den påverkan som konst har på människor går inte att kvantifiera eller säkerställa genom standardiserade metoder, helt enkelt eftersom olika människor kommer uppleva samma konstverk på olika sätt. Konst som funktion behöver alltså hanteras på ett annat sätt än att det ska uppfylla praktiska behov.

För det andra är konst – och kulturupplevelser – en demokratisk rättighet. Konst betonar vår samhörighet med varandra och vår strävan som civilisation att gestalta vår tid. Att kräva att konst ska fungera som skyltsystem eller möblemang riskerar att reducera konstens viktiga uppdrag.

4.1.1 Konstprogram

Som svar på utmaningen kring konstens funktion och uppdrag i NKS togs ett konstprogram fram som ledstjärna för programfasen. Med utgångspunkt i NKS centrala motto ”Patienten först” beskriver programmet hur konstnärlig gestaltning ska relatera till vårdens behov av funktion.

4.2 Projekteringsfas

Programfasen resulterade i en mängd detaljerade programhandlingar för konstnärlig gestaltning, en för varje planerad plats. I handlingarna ingår en budget, en kuratorisk intentionsbeskrivning och en tidplan. Implementeringen av handlingarna sker under projekteringsfasen.

I projekteringsfasen blir konstnärens insats mycket tydlig. Förvaltningen anlitar inte bara aktivt utövande konstnärer till gestaltungsuppdrag utan även som konstkonsulter. I konsultrollen är konstnären sakkunnig vid bedömning av konstnärlig kvalitet och konstnärliga prestationer. Alla konstkonsulter är upphandlade enligt lagen om offentlig upphandling för att möta förvaltningens behov av kompetens och erfarenhet. Till skillnad från andra offentliga aktörer som uppför konstnärliga gestaltningar är förvaltningens konstkonsulter inte engagerade som projektledare. Istället ingår de i ett team där projektledarna är

specialiserade på att samordna byggprocessen med konsulternas ämneskunskap.

5 Fördelning av konstanslaget

Av de 118 miljonerna i konstanslaget ska så mycket som möjligt tilldelas konstnärens arbete. Det är en ambition som inte bara är kopplad till förvaltningens önskan att få så kvalitativa arbeten som möjligt till NKS, utan även en ambition att vara en positiv aktör på en ibland snedvriden marknad som till och från beskrivs som nepotistisk. En vanlig konsekvens av bristfälligt genomförda offentliga gestaltungsarbeten är att en smal grupp konstnärer återkommande tilldelas uppdrag. Tilldelningen kan kopplas till, för konstnärlig kvalitet, ovidkommande parametrar som kön och grupptillhörighet. Därför genomförs alla konstnärliga urval till NKS enligt intentionen i lagen om offentlig upphandling. Det innebär att alla uppdrag utlyses via kulturförvaltningens CV-databas Konstnärsbasen och kända kanaler och att utlysningen tydligt beskriver vilka konstnärliga kvalitéer som eftersöks till en specifik plats. Valet av ett konstnärskap skall tydligt motiveras utifrån uppdragsbeskrivningen. Det ställer unika krav på förvaltningen eftersom ingen annan offentlig aktör i Sverige har gått så långt att *en masse* följa intentionen av LOU vid urval av konstnärskap.

Ambitionen är att NKS ska ha ett bestånd av konstverk som återspeglar sjukhusets och samhällets pluralism i form av differentierade konstnärskap och konstnärliga uttryck. Självklart skall konstanslaget fördelas jämnt mellan könen.

6 Kommande arbete 2012

Under första kvartalet 2012 påbörjades ett antal gestaltungsuppdrag. Arbetet fokuseras nu på att förbereda och strukturera den stora mängd administration som följer efter varje offentlig utlysning. Resten av året utlyses ytterligare konstnärliga uppdrag och urvalsprocesserna hanteras fram till tilldelningsbeslut. Lös konst köps också in kontinuerligt till projektet och magasineras. Det är en unik möjlighet att med god planering och strategisk tillämpning kunna köpa in lös konst till samma projekt under så lång tid.

Hans Ullström

Göran Rosander

Konstenheten

BILAGA
2012-05-02

Diarienummer:
KUN 883/2011

Handläggare:
Linnéa Nordberg

Sammanställning av pågående större konstprojekt 2012.

Bakgrund

I denna bilaga lämnas en sammanställning över projekt för byggnation och ombyggnad som innefattar konstnärlig gestaltning till en kostnad av 750 tkr eller mera. Ett flertal mindre projekt där kostanden ligger under 750 tkr pågår också och ett sådant projekt redovisas därför att datum för invigning är fastställt. Invigning av ny- eller ombyggda lokaler arrangeras av hyresgäst i samverkan med fastighetsförvaltaren. Konstenheten bidrar vanligen enbart med information kring den konstnärliga gestaltningen.

Pågående projekt med konstanslag 750 tkr och mera:

Nya Karolinska Solna

118 miljoner kronor

Projektet delas in i flera delprojekt redovisas i separat rapport (*hänvisning*)

Klart 2017

Projektledning konst: Inga-Lill Bäckström, Mattias Svenlin, Torunn Skoglund, Susanne Andersson-Kopp.

Helix, rättspsykiatrisk anläggning

Konstanslag 6 500 tkr

Klart i december 2012

Invigning 19 november och 23 november

Konstnärer som arbetar med gestaltungsuppdrag:

Lars Tregde, Kajsa Mattas, Hanna Stahle/Mårten Medbo, Jonatan Josefsson, Lars Arvidsson, Anna Ling, May Bente Aronsson, Anders Kappel, Andreas Eriksson, Julia Heurling, Astrid Sylvan.

Projektledning konst: Susanne Andersson-Kopp.

Framtidens vårdavdelning, två vårdavdelningar, Karolinska Huddinge

Konstanslag 1 090 tkr

Klart i juli respektive september 2012

Invigning (gemensam med två hisshallar i samma byggnad) oktober 2012 datum ej fastställt

Konstnärer som arbetar med gestaltungsuppdrag:

Eva Marie Rødbro, Mattias Åkerfeldt.

Projektledning konst: Mattias Svenlin (Linnéa Nordberg)

Två hisshallar, plan 6 och plan 7 som ansluter till vårdavdelningarna bearbetas konstnärligt genom 2011 års anslag för Aktiva åtgärder inom kulturen. Konstnärer som arbetar med gestaltningsuppdrag:
Charles A Njau, Sergio Santimano.
Linnéa Nordberg

Sjukhusfysik, Karolinska Huddinge

Konstanslag 1000 tkr
Klart i mars 2013
Invigning 13 april 2013
Konstnärer som arbetar med skissuppdrag:
Gunilla Klingberg, Mats Bergsmeden.
Projektledning konst: Mattias Svenlin (Linnéa Nordberg)

Novum Bio City, Garage

Konstanslag 1000 tkr
Projektering pågår
Klart i april 2014
Invigningsdatum ej fastställt.
Projektledning konst: Mattias Svenlin

Ny akut och entré, S:t Görans sjukhus

Konstanslag 2 000 tkr
Programarbete pågår
Klart sommaren 2015
Projektledning konst: Torunn Skoglund

Invigning, pågående konstprojekt med konstanslag under 750 tkr.

Urologimottagning, Karolinska Huddinge

Konstanslag 280 tkr
Klart i augusti 2012
Invigning 7 september 2012
Konstnären Erik Magassa arbetar med skiss för konstnärlig gestaltning för glasparti.
Projektledning konst: Mattias Svenlin (Linnéa Nordberg)